

Milan Škulić, *Komentar Zakonika o krivičnom postupku: Kriminalistika i dokazno pravo*, Beograd: JP Službeni glasnik, 2026, str. 1421

Zakonik o krivičnom postupku, osnovni izvor krivičnog procesnog prava ujedno je temelj za otkrivanje, razjašnjavanje i dokazivanje krivičnih dela. U ovim domenima, po logici stvari, nauka krivičnog procesnog prava, posebno njen deo koji se odnosi na dokazno pravo, veoma usko je povezana sa kriminalistikom kao naučnom disciplinom. U današnje vreme intenzivnog naučno-tehnološkog razvoja, pre svega pred službenim akterima krivične procedure, advokatima u procesnim ulogama branioca punomoćnika, stručnim procesnim subjektima (veštacima, stručnim savetnicima, stručnim licima) veoma je zahtevan zadatak da svakodnevno usavršavaju i povezuju znanja iz oblasti procesnog krivičnog prava i kriminalistike, u cilju zakonitog, pravičnog i efikasnog vođenja krivičnog postupka. *Komentar Zakonika o krivičnom postupku: Kriminalistika i dokazno pravo*, profesora dr Milana Škulića sistemsko je naučno delo koje predstavlja originalan spoj znanja iz ove dve nauke, doktrinarnog tumačenja pravila koja su u vezi sa krivično-procesnim dokaznim pravom i kriminalistikom i naučne analize tumačenja bogate sudske prakse (redovnih sudova, Ustavnog suda Republike Srbije, Evropskog suda za ljudska prava), koja

se odnosi na rešavanje aktuelnih krivičnoprocesnih pitanja koja imaju ujedno kriminalistički značaj.

Knjigu izdavaju od „tradicionalnih“/klasičnih komentara zakona/zakonika u našoj literaturi naučna i praktična objašnjenja značaja povezivanja učenja naučnih disciplina i iskustava u njihovoj primeni. Osnovna, klasična i savremena kriminalistička znanja poseduju veoma veliki značaj za preduzimanje određenih krivičnoprocesnih radnji, pre svega dokaznih radnji. Autor osnovna objašnjenja izdvaja u uvodnim izlaganjima o kriminalistici i dokaznom krivičnom procesnom pravu, a zatim ih razrađuje u kontekstu primene instituta krivičnog procesnog prava i osnovnih kriminalističkih pojmova.

Multidisciplinarni i praktičan pristup naglašen je počev od komentara „značenja izraza“. Ova celina sadrži upućivanja na komentare odnosnih pravila Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKP). Analizirajući krivično-procesno relevantne stepene/intenzitete/oblike sumnje koji su uslov za preduzimanje određenih krivičnoprocesnih radnji, dokaznih radnji, odluke o određivanju najteže mere procesne prinude-pritvora, autor polazi od razmatranja iz nekadašnje i sadašnje nau-

ke krivičnog procesnog prava, ali i od kriminalističkog rezonovanja u praktičnom smislu (npr. objašnjavajući tipične indicije). Nakon pojma isprava analizira sa aspekta savremene teorije pojam elektronskih/digitalnih dokaza. Predočava da se „izvorni elektronski/digitalni dokazi za potrebe krivičnog postupka pretvaraju u odgovarajući tekst, fotografiju, audio-video snimak, video materijal i sl.“, sagledavajući praksu ESLJP i izdvajajući osnovne nalaze ESLJP o upotrebi elektronskih dokaza.

U kontekstu niza aktuelnih dilema koje su „protresle“ krivične procedure evropskih država u pogledu načina pribavljanja kriptovane komunikacije, njenog dešifrovanja i upotrebe u krivičnom postupku rezultata dešifrovanja, javila se potreba da se u izvesnoj meri naučno dopune tumačenja osnovnih načela krivičnog postupka, klasičnih instituta, klasičnih dokaznih radnji i specijalnih istražnih tehnika. Od važnosti za praksu su izlaganja u ovom delu koja se odnose na „dokazni značaj informacija iz komunikacije ostvarene aplikacijama ili modifikovanim uređajima za kriptovanje – kao što su Sky ECC i EnchroChat“.

Komentar opšteg dela krivičnog procesnog prava sadrži raznoliku sudsku praksu. U pogledu načela krivičnog postupka, autor komentariše i objašnjava veoma bogatu praksu ESLJP o dejstvu načela *ne bis in idem*, kao i osnovne karakteristike delovanja načela *ne bis in idem* u praksi Ustavnog suda, što je veoma značajno za postupanje službenih aktera krivičnog postupka. U pogledu subjekata krivičnog postupka, Komentar sadrži analize odluka po ustavnim žalbama oštećenih, pre svega koje se odnose na eventualnu povredu prava na pravično suđenje i u kontekstu prava na život.

Centralni deo knjige odnosi na dokaze i dokazne radnje. Iskazi procesnih subjekata, a naročito okrivljenih i svedoka imaju veliki značaj i u kriminalistici i krivičnom procesnom pravu.

Knjiga nam pruža osnove kriminalističkog objašnjenja iskaza, opšta kriminalistička pravila ispitivanja svedoka i suštinski pruža smernice za ocenu verodostojnosti iskaza svedoka. Važan deo teksta su izlaganja o raznovrsnim kriminalističkim veštačenjima, veštačenjima tragova, objašnjenja nekih posebno značajnih vrsta tragova, sa aspekta kriminalističke i krivičnoprocesne dokazne prakse. Pruža i osnovne smernice za uočavanje, pakovanje, tretiranje različitih vrsta tragova, što je naročito važno za ocenu uzimanja uzoraka, veštačenja, primedaba na veštačenje, ispitivanje veštaka i stručnog savetnika. Posebna pažnja se posvećuje identifikaciji opojnih droga i fizičko-hemijskom veštačenju uzoraka psihoaktivnih supstanci, veštačenju vatrenog oružja i veštačenju u vezi sa upotrebom vatrenog oružja.

Predmet posebnog dela je tok postupka. Deo koji se odnosi na predistražni postupak sadrži i suštinski *ratio* preduzimanja radnji policije i rukovođeće uloge javnog tužioca uokvirenih pravilima postupka – izlaganja o zlatnim/osnovnim pitanjima kriminalistike, od značaja i za naredne faze postupka. Interesantna je i za širu čitalačku publiku „sumarna istorija poligrafa i drugih „detektora laži““ u kojoj se piše o istorijskim primerima preteča detektora laži zasnovanim na vidu registracije određenih fizioloških reakcija čoveka i pokušajima „naučnog registrovanja laži“. U celini koja se odnosi na dokazni postupak na glavnom pretresu, autor posvećuje posebnu pažnju ispitivanju

svedoka sa stanovišta ZKP-a i kriminalističko-taktičkih pravila.

Naposletku, knjiga sadrži registar pojmova namenjen da bude čitaocima vid putokaza/vodiča kroz sadržaj. Registar obuhvata osnovne pojmove, institute, načela i pravila iz sfere kriminalistike i dokaznog prava, kao i neka od imena najistaknutijih naučnika. Uključuje upućivanja na konkretne zakonske članove u okviru kojih ih autor sagledava, definiše i razmatra.

Knjiga profesora dr Milana Škulića je sistemsko, originalno, naučno-stručno delo, multidisciplinarnog pristupa, jasno vidljivih višestrukih ciljeva i značaja. Prvenstveno, poseduje veoma značajan potencijal da pruži pomoć službenim akterima u krivičnom postupku na putu ka delotvornom otkrivanju, dokazivanju i razjašnjenju krivičnih dela i u ostvarivanju cilja zakonitog i pravičnog vođenja krivičnog postupka. Nudi čitaocu stručnjaku iz prakse osnovna spe-

cijalistička znanja i praktična uputstva neophodna za dokazivanje pojedinih krivičnih dela. Jednovremeno, dragocena teorijska analiza pravila ZKP-a sa aspekta nauke krivičnog procesnog prava i kriminalistike, namenjena je razvoju naučnih znanja istraživača u oblasti krivičnog prava i daje jedinstven naučni doprinos krivičnopravnoj doktrini. Sadržina knjige namenjena je i studentima osnovnih i posleiplomskih studija u cilju proširivanja postojećih i sticanje novih i produbljenih znanja o krivičnoprocesnim institutima i produbljevanja nastavnih/studijskih programa u delu koji se odnosi na teorijsku i praktičnu nastavu.

Ivana Miljuš*

---

* Docent, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, ivana.miljus@ius.bg.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/00000001-8147-4061>